

Referat fra laksemøte 31. oktober 2018 på Elva hotel Tana bru

Etter hjemmel i forskrift om fisk og fisket i Tanavassdraget, FOR 2011-02-04 nr. 119 og FOR 2014-06-20-787 § 6 femte ledd ble det avholdt rådgivende laksemøte 31.10.2018 på Elva hotel Tana bru.

I alt 28 fremmøtte deltagere i tillegg til TF-leder Reidar Varsi, administrasjonen ved Narve S. Johansen, Iver Boine og Helene Tapio Berg, og medlem i overvåkingsgruppa for Tanavassdraget Anders Foldvik. Møteleder: Reidar Varsi. Tolk: Hartvik Hansen.

Åpning ved TF leder Reidar Varsi

Varsi ønsket fremmøtte velkommen til møtet. Det skal etter fiskesesongen holdes årlige, rådgivende møter (laksemøter) for alle med fiskerett i Tanavassdraget hvor Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) redegjør for drift foregående år, og planer fremover.

Varsi la spesielt vekt på at TF har fått en mer avklart rolle i forvaltningen av vassdraget ved opprettelsen av *Arbeidsgruppa for forvaltning av Tanavassdraget – Forvaltningsgruppa*. I denne gruppa sitter to personer fra TF, leder Reidar Varsi og nestleder John Nystad, to personer fra de finske retighetshaverne og to personer fra myndighetene i henholdsvis Norge og Finland. Det er forvaltningsgruppa som skal forberede og behandle eventuelle justeringer av fiskeforskriftene før de skal opp til endelig behandling i et norsk finsk møte som ledes av departementet på norsk side, og tilsvarende nivå på finsk side. Forvaltningsgruppa var ikke hjemlet i Tanaavtalen (2016), men oppsto som følge av press fra lokalt hold og fra overvåkingsgruppa.

Spørsmål og kommentarer:

- Det fremkommer at det er liten tro på at tradisjonell kunnskap kommer til å bli tatt med i forvaltningsammenhengen framover.
- Hvorfor sier TF ingenting om sjølaksefisket? Det burde vært sjølaksefiskere med i forvaltningsgruppa.
- Gjør TF noe for å begrense oppdrett i Tanafjorden?

Forvaltningsåret ved Narve S. Johansen

Under den nye Tanaavtalen vil det være mulig å gjøre endringer i fiskeforskriftene mellom årene i henhold til bestandsstatusen til de ulike laksebestandene. Vi har fått en mer dynamisk avtale, men dette fører til et strengere løp i forhold til frister i løpet av året. Et forvaltningsår vil normalt løpe som følger:

- Fiskesesongen etter laks åpner 1. juni. Da bør allerede overvåkingen av lakseoppgangen ha startet. Det har aldri blitt satset på så mye på oppgangsovervåking som i 2018. Det var sonar i Tanaelva ved Polmak, i Anárjohka og i Kárášjohka ved Bieskkenjarg. Det var også videoovervåking av lakseoppgangen til Utsjoki og Lákšjohka.
- Fiskesesongen etter laks avsluttes 20. august, og fiskesesongen etter sjørørret i Tanamunningen avsluttes 15. september. TF ønsker primært å få inn fangstdata fortløpende, og setter siste frist for innrapportering ved sesongslutt. I slutten av august leveres også de siste skjellprøvene til analyse (alder og genetik).
- Oppgangsovervåkingen varer til utgangen av august, og kanskje litt utover september.
- Første og andre uke i september gjennomføres årlige drivtelling i faste mindre sideelver til Tanaelva.

- Fangsten og overvåkingsdataene skal være ferdig bearbeidet og levert til overvåkingsgruppa innen 15. november. Overvåkingsgruppa skal også ta hensyn til lokal kunnskap om lakseoppgangen. Denne kunnskapen skal sammenholdes med fangststatistikken og overvåkingsdataene i bestandsvurderingen.
- Overvåkingsgruppa består av to forskere fra hvert land; Morten Falkegård, Anders Foldvik fra Norsk Institutt for Naturforskning (NINA), og Jaakko Erkinaro, Panu Orell fra Natural Resources Institute Finland (LUKE). Deres oppgave er å levere en best mulig bestandsvurdering for vassdragets laksebestander. De skal levere denne til Forvaltningsgruppa innen 15. desember.
- Forvaltningsgruppa består altså av åtte personer, inkludert Reidar Varsi og John Nystad fra TF. Forvaltningsgruppa jobber frem forslag til endringer, eller justeringer, av forskriftene basert på bestandsstatus og andre erfaringer fra sesongen som har gått. Gruppa leverer sitt forslag til de to partene innen 15. januar.
- I månedsskifte januar/februar er det et felles norsk-finsk møte ledet av departementet som jobber gjennom forslagene som kommer fra forvaltningsgruppa. Denne type møte ble for første gang arrangert i februar 2018.
- Endringene man kommer til enighet om på det norsk-finske møtet sendes ut på høring fra midten av februar. Høringsperioden er om lag en måned.
- Endringene i forskriftene trår i kraft senest 1. april. Etter dette begynner TF å selge fiskekort på grensestrekningen.

Spørsmål og kommentarer:

- Ved fiske i områder med flo/fjære, er det kun effektiv fisketid i 6 timer i døgnet. Kjenner TF til dette med tanke på fastsatt fisketid?
- Hva er grunnen til at vi har mistet smågarnsretten, eller at fiske er betydelig innskrenket? Mener at fiske etter sjøørret er satt feil i forhold til gytetid.
- Hvem står for videotellingene i vassdraget?
  - Inneværende sesong var det Finsk Naturressursinstitutt (Luke) som hadde ansvaret for overvåkingen i Tanaelva (Polmak), Utsjoki og Anárjohka. Overvåkingen av Lákšjohka og Kárášjohka var ute på anbud, og NINA i samarbeid med Luke og TF vant anbudet.

Informasjon om kortsalget i 2018 ved Iver Boine

Siden tidlig på 2000-tallet har antallet lokale sesongkort på norsk side vært relativt stabilt. I år ble det solgt 1 452 sesongkort.

Antall fiskedøgn på grensa lå på om lag 33 000 i årene før Tanaavtalen. Avtalen regulerte antall døgn ned til maksimalt 22 000, 11 000 fiskedøgn til hvert land. Realiteten var at det ble solgt 14 766 døgn i 2017 og 16 572 døgn i 2018. TF solgte betydelig flere kort i 2018 enn i 2017, men solgte likevel bare litt over halve kvota for 2018.

Det har vært en økning i fiskedøgn fra 2017 både i nedre norske del av Tanaelva og i Tanamunningen, mens nedgangen i solgte fiskedøgn for norske sideelver fortsatte. Det selges flest fiskedøgn i Máskejohka og i Kárášjohka ovenfor Skáidegeačči, men her har mye av nedgangen i salget vært. I de øvrige sideelvene selges det færre enn 50 fiskedøgn i sesongen.

Den viktigste kundegruppa for TF er finske fiskere. Dette er spesielt uttalt på riksgrensestrekningen. Finske fiskere kjøpte f. eks 97 % av båtdøgnene og 81 % av standdøgnene på grensa. Det er de norske fiskerne som svikter. Samtidig som vi hadde en betydelig økning i solgte døgn var det reduksjon i både antall norske fiskere og antall døgn de norske fiskerne kjøpte.

Innspill til justeringer av fiskeforskriftene ved NSJ

Salget av fiskekort på grensestrekningen av Tanavassdraget er det viktigste inntektsgrunnlaget for TF. Vi har nå i to år erfart at det har vært svært utfordrende å få solgt tilstrekkelig med fiskedøgn for strandfiske der, kun 38 % av kvota i 2018. TF har derfor foreslått en forenkling av fiskesoneordningen på grensa. Vi har foreslått å slå sammen de tre nederste av fire fiskesoner i Tanaelva for strandfiske, og flytte flere fiskedøgn nedover fra den øverste sonen. Det er sannsynlig at fisketidsbegrensningen hvert fiskedøgn også er en betydelig hindring for å få solgt kort. Nå har TF foreslått å utvide fisket fra dagens; kl. 22.00 til kl. 15.00 neste dag, til å vare fra kl. 18.00 til kl. 14.00 neste dag. Innspillene er sendt til forvaltningsgruppa for Tanavassdraget.

TF har blitt kontaktet av fiskesonene 41 og 42 inneværende sesong, og de har vært sterkt kritisk til innføringen av garnfredningssonen i Storfossen. TF har vedtok følgende ved septembermøtet:

«Tanavassdragets fiskeforvaltning ber om at garnforbudssonen i Storfossen oppheves og at saken bringes frem for forvaltningsgruppa for Tanavassdraget.»

De to siste sesongene har fiskesesongen blitt utvidet i Tanamunningen. I 2018 varte sesongen fra 23. juni til 15. september. Det viser seg at forskrifta var utformet slik at det ble et fredningsdøgn i uka i munningen tidlig i sesongen. Dette skal man også jobbe med å endre.

TF er generelt interessert i å få innspill om konkrete ønsker om justeringer av regelverket.

Spørsmål og kommentarer:

- Etter endring i regelverket i sone 42 fra Jalvi og ovenfor storfossen, har det blitt til at ingen kan fiske med settegarn lengere. Samme problematikk ovenfor Storfossen. Er dette fordi stangfiske blir prioritert framfor garnfiske, om tilfelle hvem står for denne endringen?
- Fisker finske hytteeiere gratis på norsk side av vassdraget?

Fangstrapportering og rapportert fangst så langt ved NSJ

Gjennomgang av rutiner ved fangstrapportering. All laks, laksestøing, sjørørret, pukkellaks og oppdrettsfisk skal rapporteres. Andre arter kan også rapporteres. Det er ønskelig at fangsten legges inn i fangstregistreringen på internett fortløpende i sesongen. Det er også mulig å rapportere på papirskjema. Fangstskjema for laksebreveiere i ferdigfrankert konvolutt skal være tilgjengelig hos alle utsalgsstedene. Det er også egne skjema for stangfiskere.

Hittil har 88 % av laksebreveierne, 82 % av øvrige lokale fiskere og 90 % av kortene til tilreisende fiskere blitt rapportert. Det har blitt rapportert om fangst av 7 274 laks på til sammen 24,8 tonn. Det gjenstår en del arbeid for å få inn de siste rapportene.

TF summerer fangstene i vassdraget i en egen rapport hvert år. Rapportene finner dere her:

<http://tanafisk.no/statistikk/fangststatistikk/fangstrapporter>.

Innspill:

- Det er ikke levert fangst dagbøker til Rustefjelma servicestasjon de to siste årene.
- Det forklares at fangstrapportering på data er ett vanskelig system å bruke. Oppfordrer TF til å bruke samme system som for sjølaksefiske, det er en forenklet metode som er lett å bruke.

Predatorprosjektet ved NSJ (fremlegg satt sammen av Martin A. Svenning)

Det ble satt av midler på statsbudsjettet 2018 for å øke kunnskapen om predasjon på tanalaksen. Miljødirektoratet ba NINA ved M-A. Svenning utarbeide forslag til predasjonsprosjekt i Tanavassdraget i 2018, med bakgrunn i føringer fra Stortingsprop., Miljødirektoratet, Klima- og miljødepartementet, Fiskeridepartementet og TF.

Prosjektforslaget ble diskutert lokalt i flere omganger, ved åpne møter i Tana og Karasjok, på TF-møte og til sist med en prosjektgruppe oppnevnt av TF.

Det var predasjon fra ørret og gjedde som ble prioritert høyest av prosjektgruppa. Det ble satt opp en dusør på 100,- for hver ørret og gjedde fanget på strekningene 1) Šuoššjávre i Iešjohka ned til samløpet mellom Kárášjohka og Anárjohka, og 2) Sirma-Masjok i Tanaelva. Fiskene kunne leveres til frysebokser som stod på Jergul Astu, Karasjok camping og Elva hotell (Tana bru). Det ble også gjort avtale med 5 fiskerettshavere i Karasjok som hadde tillatelse til å fiske med settegarn med 45 mm maskevidde. Det var et mål å få inn fisk både fra perioden smoltutvandringen pågår (10.6-15.7) og fra perioden etter utvandringen.

Predasjon fra fiskender ble også prioritert, og fiskeoppsynet registrerte ender under de fleste oppsynsturene de hadde på elva.

Videre ble predasjon fra mink prioritert. Det ble bestilt opp feller av typen trapper 90, og bygd gjennomgangskasser. Fiskeoppsynet satte opp 9 feller ved Iešjohka sammen med Geir Tomasjord som har lang erfaring fra fellefangst ved Reisaelva. Fiskeoppsynet røktet fellene gjennom sesongen, men det ble kun fanget en mink. Oppsynet røktet også to feller ved Lákšjohka uten tellende resultat.

Predasjon fra sel ble ikke høyt prioritert i denne omgang. Det ble gjort forsøk på å plukke feaces (avføring) fra liggeplassen til steinkobbene i Tanamunningen; «Kobbsanda». Fra feaces kan man finne ut hvilke fiskearter som steinkobbe har spist. Det lyktes ikke å finne feaces siden kobbene ofte lå på en plass som ble tidlig overflødd.

Det ble levert nærmere 400 fisker gjennom dusørordningen. Prosjektledelsen er svært imponert over innsatsen! Før møtet var 342 av fiskene gått gjennom, og 80 % av disse var gjedde. Det var stor variasjon i mageinnholdet til gjedda. Det var mest fisk, men også smågnager, andunge og bunndyr. Fiskearter som ble registrert var laks, harr, sik, gjedde, stingsild, ørekyte. Det gjenstår en del bearbeiding og analyser av resultatene, og disse er klar først over nyttår.

Prosjektet skal evalueres sammen med prosjektgruppa, og det kommer en prosjektrapport i løpet av mars. Det tas også sikte på å holde åpne møter med presentasjon av resultatene i løpet av mars/april. Det er også et mål om å videreføre prosjektet ut fra erfaringene fra 2018.

Innspill:

- Kan det være at det har vært seljakt feil tid på året? Begrunnes ved at det ofte er 10-12 seler (havert) rundt båtene i sjøen (nær Tanamunning) mens det fiskes.

Mink-prosjektet med dusørordning, Iver Boine

En del av midlene til predasjonsprosjektet ble øremerket for uttak av mink i regi av TF under revidert nasjonalbudsjett. Dette er i realiteten en videreføring av minkprosjektet som TF har holdt på med siden 2016. Finansieringen har gjort det mulig å sette opp en dusør på 700,- pr mink. Dusørordningen gjelder frem til 1. juli, eller frem til 71 mink er fanget i henholdsvis Tana og Karasjok. Vilkår får å få dusør er å oppgi fangst dato, lokalitet og fangstredskap. Minken er svartelistet, så den kan jaktes hele året, både med feller og med våpen. Jegeren må ha jegerprøve og jaktkort, eller tillatelse fra grunneier. Det vil være mulig å låne feller fra TF. Det skal gjennomføres fellefangerkurs, og dette vil annonseres på et senere tidspunkt.

For lån av feller og levering av mink kontakt:

Tana: Hans Ole Mudenia, tlf; +47 917 83 669

Karasjok: Asbjørn Guttorm, tlf; +47 900 38 345

Mink kan også leveres til TF administrasjonen på adresse Deanugeaidnu 1780, Tana.

Innspill:

- Hva med oteren? Den har økt i antall og er til stor plage for sjølaksefisket i indre del av Tanafjorden. Den går i garn og tar laks.
- Hva er predasjon, og kan vi si at vannscootere predaterer på yngel og smolt?
- Hvis vannscootere blir forbydd i vassdraget, bør båtmotorer og vannjet- motorer tas under samme forskrift.

Innsendte spørsmål fra Sverre Kimo Pedersen

- Har Tana fiskeforvaltning oversikt over finske hytteeiere sitt laksefiske i Tanaelva de to årene som lakseavtalen har virket?
  - Det ble solgt ca. 500 døgn i 2017 og 737 døgn i 2018 av kvota på 3 320 fiskedøgn satt av til denne gruppa. Dette inkluderer både strandfiskekort fra finsk strand (216) og båtkortene (521). Halvparten av kvota var satt av til båtkort og andre halvdel var satt av til strandkort.
- Har antall fiskedøgn for denne gruppen økt eller minket i forhold til tidligere sesonger?
  - Det er umulig å si siden dette er en ny gruppe som tidligere inngikk blant turistfiskerne, samt de såkalte C-rettighetene, altså personer som er direkte arvinger til gårder, og som bor utenbygds. Personer med C-rettigheter fikk tidligere utøve garnfiske, men denne ordningen er opphørt.
- Vi er mange som mener at stangfiskerne i TF er helt uten innflytelse i inneværende valgperiode. Hvorfor er stangfiskerne i TF holdt tause eller uten innflytelse?
  - TF har svært høy andel av enstemmige vedtak, og TF kjenner seg ikke igjen i den karakteristikken. Vi hadde en svært aktiv leder mellom 2015-17 som var valgt inn for å representere stangfiskerne, nemlig Steinar Pedersen.

Lokale vurderinger av fiskesesongen ledet av Anders Foldvik, overvåkingsgruppa

Anders Foldvik representerer overvåkings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget (OFG). Deres oppgave er å presentere best mulige bestandsvurderinger av laksebestandene i vassdraget. De har samme oppgave i Tanavassdraget som Vitenskapelig råd for Lakseforvaltning (VRL) har i de andre

norske laksevassdragene. Vurderingene baserer seg på tellinger av oppgang, gytefisketelling og fangststatistikk. Vurderingene justeres også i henhold til den lokale kunnskapen i vassdraget. Hvordan har fiskeforholdene vært? Har vannstanden vært fordelaktig, eller slått spesielt dårlig ut for ulike fiskeforhold? Har man fisket hele sesongen, eller kun en begrenset periode?

De andre elveeierlagene i Norge sender årlig denne informasjonen til VRL, og TF sender denne infoen til både VRL og overvåkingsgruppa. Tanavassdraget er imidlertid såpass stort og med så mange ulike fiskemetoder og fiskergrupper, at det er ønskelig å få inn informasjon fra hver enkelt fisker. Anders understreket at han var kommet på møte for å lytte og notere ned mest mulig info fra blant annet inneværende sesong. Han var redd for å styre hva som skulle fortelles om, og mente det var best om hver enkelt forteller det han selv mener er relevant. Dersom man heller vil sende denne type informasjon til overvåkingsgruppa, kan man sende mail til:

- Anders: anders.foldvik@nina.no
- TF: post@tanafisk.no

Innspill:

- Det har vært nedgang i fiske i Masjok over mange år. Har over 60 års erfaring fra elva. Det skjedde endring ved oppsett av forbygninger, og munningen har ofte vært svært grunn. Dette har vært til hinder for laksen. En uforholdsmessig stor andel av laksen er dermed blitt fanget i garnredskap i nærheten av munningen. Garnforbudssonen rundt munningen burde vært større.
- Det var en spesiell sommer, og vi manglet det som har blitt kalt *Vuoggaguolli*, altså laks som biter på sluken.
- Fisket i Masjok siden 1970-tallet. Det var ikke mye laks der da. Det ble antakeligvis fisket på ulovlig vis der på den tida. Det var imidlertid svært gode fangster der på slutten av 1990-tallet og de første årene på 2000-tallet. Usikker på om de dårlige tider derfra er overdrevet. Ryktes at det er tatt bra med laks der i år.
- Det er viktig å ta hensyn til den dramatiske nedgangen i garnfiske i Tanaelva når man ser på fangststatistikken.
- Fjoråret var det en spesielt god lakseoppgang, og det var spesielt god stangfangst i selve Tanaelva.
- Enig i at det manglet *Vuoggaguolli*. Fikk bra på stengsel samtidig som de dyktige, lokale stangfiskerne nesten ikke fikk laks i Storfossenområdet.
- I Polmak må man trekke opp garnene utpå sommeren pga begroing, og man stiller spørsmål om avrenning fra kloakk in Nuorgam gir økt algeproduksjon der.
- Kunnskapen fra garnfisket er svært spesifikt. Hver enkelt kjenner sin sone, og kanskje sin fiskeplass. Hvilken temperatur, vannføring og strømforhold er det mulig å fiske på? Egne erfaringer viser at siste drivgarnsuka var utfordrende siden det var alt for klart vann da.
- Elva virker å være mer forurenset enn for 50-60 år siden. Det er mer begroing, kanskje pga mer tilsig av gjødsel?
- Elva er i alle fall renere enn på 1970-tallet. Nå kan man nærmest drikke vannet. Det gjorde man ikke da. Tidligere resket isgangen opp en del begroing. Dessuten rensket man bunnen gjennom et aktivt drivgarnsfiske.
- Anne Smeland, Tana kommune: Det pågår et prosjekt som ser på vannkvaliteten i vassdraget. Dette er et norsk-finsk samarbeid hvor også TF er med på en del av prosjektet. Generelt kan vi

si at vassdraget er mye mindre forurenset enn på 1980-tallet. Det kommer et folkemøte med oppsummering av resultatene i april/mai som avholdes i Utsjok.

- Hva med avrenning fra søppelhaugen på Gassanjarg?
- Det er god rensing på Gassanjarg, og ikke målbar avrenning.
- Fisket er betydelig redusert under den nye avtalen, både i tid og ikke minst fra to til et faststående bruk. Dette har mye å si for fangstene til hver enkelt, og jeg håper at overvåkingsgruppa tar høyde for dette i sine vurderinger.
- Hvorfor har vi fått så mange svaner i vassdraget? Det har blitt betydelig flere de 7-8 siste årene. Utover høsten observeres mange, f. eks ca. 30 ved Gullfjell.

Avslutning: ca. kl. 20:00

Referent: Helene Tapio Berg og Narve S. Johansen